

KOMISJA LITUANISTYCZNA PRZY KOMITECIE NAUK HISTORYCZNYCH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROCZNIK LITUANISTYCZNY

TOM 5
ROK 2019

INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROCZNIK LITUANISTYCZNY

**TOM 5
ROK 2019**

Pismo wydawane i współfinansowane przez
Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
Instytut Historii Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego
Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego

KOMISJA LITUANISTYCZNA PRZY KOMITECIE NAUK HISTORYCZNYCH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROCZNIK LITUANISTYCZNY

TOM 5
ROK 2019

INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK
WARSZAWA 2019

REDAKCJA

Urszula Augustyniak (Uniwersytet Warszawski), Andrzej Buczyło – sekretarz redakcji (IH PAN, Warszawa),
Joanna Kunigielis – sekretarz redakcji (IH PAN, Warszawa), Henryk Lulewicz (IH PAN, Warszawa),
Jakub Niedźwiedz (Uniwersytet Jagielloński), Andrzej Rachuba (IH PAN, Warszawa), Andrzej Zakrzewski
– redaktor (Uniwersytet Warszawski)

RADA NAUKOWA

Richard Butterwick-Pawlikowski (UCL, Londyn), Marek Ferenc (Uniwersytet Jagielloński), David Frick
(Uniwersytet Kalifornijski w Berkeley), Karin Friedrich (Uniwersytet w Aberdeen), Robert Frost
(Uniwersytet w Aberdeen), Zigmantas Kiaupa (Instytut Historii Litwy, Wilno), Margarita Korzo (Instytut
Filozofii Rosyjskiej Akademii Nauk, Moskwa), Rimvydas Petrauskas (Uniwersytet Wileński), Krzysztof
Pietkiewicz (UAM, Poznań), Andrej Radaman (Narodowa Akademia Nauk Białorusi), Natalia Starczenko
(Narodowa Akademia Nauk Ukrainy), Henryk Wisner – przewodniczący (IH PAN, Warszawa)

RECENZENCI

Ragneda Aliachnowicz (IH NAN Białorusi), Tamara Bairašauskaitė (IHL, Wilno), Konrad Bobiatyński
(IH UW), Henryk Jankowski (Wydział Neofilologii UAM), Tomasz Jaszczółt (IH PAN), Andrzej Karpiński
(IH PAN), Emilia Kolinko (IPS UW), Karol Łopatecki (WHISM UwB), Joanna Orzeł (IH UŁ), Aleksandra
Oszczęda (IFP UW), Rimvydas Petrauskas (Uniwersytet Wileński), Przemysław Romaniuk (IPN),
Gintautas Sliesoriūnas (IHL, Wilno), Alaksiej Szalanda (IH NAN Białorusi), Dominik Szulc (IH PAN),
Adam Szweda (IHIA UMK)

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Rynek Starego Miasta 29/31
00-272 Warszawa
tel. (48 22) 831 02 61, fax (48 22) 831 36 42
e-mail: rocniklituanistyczny@ihpan.edu.pl
<http://www.rl-ihpan.edu.pl>

Czasopismo recenzowane

Wersja elektroniczna jest wersją referencyjną czasopisma

Tomy w formacie pdf znajdują się na stronie internetowej: <http://www.rl-ihpan.edu.pl>

e-ISSN 2450-8454

p-ISSN 2450-8446

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2019

Publikacja dotowana ze środków publicznych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Redakcja językowa
Jolanta Rudzińska

Tłumaczenia streszczeń
Grażyna Waluga

Druk i oprawa: Fabryka Druku

Spis treści

STUDIA

- Sergiej Polechow**, Itinerarium wielkiego księcia litewskiego Witolda: 4/5 sierpnia 1392 – 27 października 1430 9
Itinerary of Grand Duke Vytautas of Lithuania: 4/5 August 1392 – 27 October 1430
- Jan Tęgowski**, Rodzina Łoknickich herbu Nieczuja na Podlasiu i w powiecie brzesko-litewskim do połowy XVII wieku. 121
The Łoknicki Family of the Nieczuja Coat of Arms in Podlasie and Brest-Litovsk District until the Mid-Seventeenth Century
- Przemysław Gawron**, Koszty wystawienia regimentu piechoty cudzoziemskiej w Wielkim Księstwie Litewskim w pierwszej połowie XVII wieku 145
Costs of Setting Up a Foreign Infantry Regiment in the Grand Duchy of Lithuania in the First Half of the Seventeenth Century
- Dzmitry Wićko**, Początek szwedzkiej interwencji w Wielkim Księstwie Litewskim w końcu 1701 roku 161
Beginning of the Swedish Military Intervention in the Grand Duchy of Lithuania at the End of 1701
- Bernadetta Manyś**, Codzienne niesnaski, kłótnie, awantury i bijatyki – przemoc wśród i wobec wileńskich mieszczanek w pierwszej połowie XVIII wieku. Wstęp do badań 193
Everyday Disagreements, Quarrels, Rows and Fights – Violence among and against Vilnius Townswomen in the First Half of the Eighteenth Century. Introduction to Research
- Mariola Jarczykowa**, Husarskie zabawy piórem. Obraz towarzystwa rycerskiego w wierszach z rękopisu Biblioteki Jagiellońskiej 211
Hussars Playing with a Quill. The Picture of the Knight's Brotherhood in Poems from the Manuscript of the Jagiellonian Library

MATERIAŁY

- Andrzej Buczyło**, Dokument fundacyjny Jerzego Ilinicza z 1520 roku dla kościoła w Białej Podlaskiej 233
A Foundation Charter of Jerzy Ilinicz from 1520 for the Church in Biała Podlaska

Andrzej Drozd , „Spisek umarłych krewnych”. Nieznane materiały do obrazu życia religijnego i rodzinnego Tatarów na Litwie w XIX wieku	251
<i>“Register of Dead Relatives”. Unknown Materials for the Image of the Religious and Family Life of Tartars in Lithuania in the Nineteenth Century</i>	

RECENZJE

Raimonda Ragauskienė, <i>Mirties nugalėti nepavyko. Biržų ir Dubingių kunigaikščių Radvilų biologinė istorija (XV a. pabaiga – XVII a.)</i> (Henryk Wisner)	295
Mikołaj Tarkowski, <i>Polacy na Litwie i Białorusi pod rządami Aleksandra II (1855–1881). Studium historyczno-prawne</i> (Karol Łopatecki)	297
Łukasz Gołaszewski, <i>Spory o dziesięciny. Świeccy i duchowni w Knyszynie na przełomie XVI i XVII wieku</i> (Joanna Kunigielis)	303

IN MEMORIAM

Henryk Lulewicz (22 IV 1950 – 21 V 2019) (<i>Andrzej Rachuba</i>)	307
Maria Teresa Lizisowa (26 X 1936 – 12 I 2019) (<i>Andrzej Zakrzewski</i>)	311
Nagroda „Rocznika Lituanistycznego” za lata 2018 i 2019	313
Wykaz skrótów.	315

Pamięci Henryka Lulewicza

Nagroda „Rocznika Lituanistycznego” za lata 2018 i 2019

W 2018 r. redakcja „Rocznika Lituanistycznego” postanowiła przyznawać coroczną nagrodę pisma za wyróżniające się osiągnięcia w badaniach nad Wielkim Księstwem Litewskim i jego dziejowymi spadkobiercami.

Nagrodę otrzymywać mają – w założeniu – autorki i autorzy najlepszych prac wydanych między kolejnymi jesiennymi konferencjami Komisji Lituanistycznej Komitetu Nauk Historycznych PAN albo badacze wykazujący się poważnym dorobkiem – za całokształt twórczości. Jej wręczenie będzie się odbywało na początku corocznej jesiennej konferencji.

W 2018 r. nagrodę otrzymała Prof. Irena Valikonytė (Uniwersytet Wileński) za całokształt twórczości: prace edytorskie związane z I Statutem Litewskim oraz księgami sądowymi Metryki Litewskiej, a także za rozprawy na temat kultury prawnej Wielkiego Księstwa Litewskiego.

W 2019 r. nagrodę otrzymali: Prof. Jūratė Kiaupienė (Instytut Historii Litwy, Uniwersytet im. Witolda Wielkiego) oraz Prof. Zigmantas Kiaupa (Instytut Historii Litwy, Uniwersytet im. Witolda Wielkiego) za całokształt twórczości: edycję źródeł, monografie oraz prace syntetyczne.

Przyznanie nagrody – składającej się nie tylko z dyplomu – możliwe jest dzięki łaskawości Fundacji Trzy Trąby.

Wykaz skrótów

- AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (Central Archives of Historical Records in Warsaw)
- APZIR – Archiwum Polityki Zagranicznej Imperium Rosyjskiego w Moskwie (Архив внешней политики Российской империи / Archive of the Foreign Policy of the Russian Empire)
- AR – Archiwum Warszawskie Radziwiłłów (Warsaw Archive of Radziwiłł Family)
- BCz – Biblioteka Książąt Czartoryskich w Krakowie (The Princes Czartoryski Library and Archive in Krakow)
- BJ – Biblioteka Jagiellońska w Krakowie (Jagiellonian Library in Krakow)
- BN – Biblioteka Narodowa w Warszawie (National Library in Warsaw)
- BPAU i PAN – Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie (The Scientific Library of the Polish Academy of Arts and Sciences and of the Polish Academy of Sciences in Krakow)
- CDIAUK – Центральний державний історичний архів України, м. Київ (Centralne Państwowe Historyczne Archiwum Ukrainy w Kijowie / Central State Historical Archive of Ukraine in Kyiv)
- CDIAUL – Центральний державний історичний архів України, м. Львів (Centralne Państwowe Historyczne Archiwum Ukrainy we Lwowie / Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv)
- JKM – Jego Królewska Mość
- KDKW – *Kodeks dyplomatyczny katedry i diecezji wileńskiej*, t. 1, wyd. J. Fijałek, W. Semkowicz, Kraków 1932–1948
- KVB – Kauno apskrities viešoji biblioteka (Biblioteka Publiczna w Kownie / Kaunas County Public Library)
- LMAVB – Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka (Biblioteka Litewskiej Akademii Nauk im. Wróblewskich w Wilnie / The Wroblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences)
- LNB – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (Litewska Biblioteka Narodowa im. Marcina Mażwida / The Martynas Mažvydas National Library of Lithuania)
- LVIA – Lietuvos valstybės istorijos archyvas (Litewskie Państwowe Archiwum Historyczne w Wilnie / Lithuanian State Historical Archives)
- ML – Metryka Litewska
- NGAB – Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі (Narodowe Archiwum Historyczne Białorusi / National Historical Archives of Belarus)
- NGAB Grodno – Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі, Гродно (Narodowe Archiwum Historyczne Białorusi w Grodnie / National Historical Archives of Belarus, Grodno)

PAN BK – Polska Akademia Nauk Biblioteka Kórnicka (The Kórnik Library of the Polish Academy of Sciences)

PSB – *Polski słownik biograficzny*, t. 1–52, Kraków–Wrocław–Warszawa 1935–2019

RGADA – Российский государственный архив древних актов (Rosyjskie Archiwum Państwowe Akt Dawnych w Moskwie / Russian State Archive of Ancient Documents, Moscow)

RGIA – Российский государственный исторический архив, Санкт-Петербург (Rosyjskie Państwowe Archiwum Historyczne w Sankt Petersburgu / Russian State Historical Archive, Saint Petersburg)

UW – Uniwersytet Warszawski

VUB – Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego (Vilnius Universiteto Biblioteka / Vilnius University Library)

WKL – Wielkie Księstwo Litewskie (tylko w przypisach)